

EDUSKUNNAN
PUOLUSTUSVALIOKUNTA

Helsingissä

15 päivänä marraskuuta 1994

Lausunto n:o 3

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 28 päivänä loka-kuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 247 kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä sekä laiksi rikoslain muuttamisesta ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että puolustusvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavana lähetystöneuvos Irmeli Mustonen ja tp. lainsäädäntösihteerit Antti Pelttari ulkoasiainministeriöstä, pääsihteerit Matti Vuorio puolustusministeriöstä, vs. kaupallinen neuvos Tuula Kulovesi kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lainsäädäntöneuvos Ilkka Rautio oikeusministeriöstä, dosentti Marjatta Rautio Helsingin yliopistosta, professori Erkki Kantolahti Puolustusvoimain tutkimuskeskuksesta sekä osastopäällikkö Arto Jokinen Kemianteollisuus ry:stä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Pariisissa 13 päivänä tammikuuta 1993 tehdyn yleissopimuksen kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämisestä sekä niiden hävittämisestä. Yleissopimuksen täytäntöönpanemiseksi ehdotetaan säädettäväksi erityinen laki, johon otettaisiin keskeisten yleissopimuksen sisältämien veloitteiden edellyttämät säännökset. Veloitusten täyttäminen edellyttää sekä rikoslain soveltamisalaa koskevan säännöksen että rangaistussäännösten täydentämistä.

Yleissopimus tulee voimaan 180 päivää sen jälkeen, kun 65 valtiota on tallettanut ratifioimisasiakirjansa Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerin huostaan. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan 14 valtiota on toistaiseksi ratifioinut sopimuksen. Lait ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan samanaikaisesti yleissopimuksen kanssa.

Yleissopimus on ensimmäinen kansainvälinen aseidenriisuntasopimus, jonka tavoitteena on

kokonaisen aseluokan hävittäminen, mitä valiokunta pitää sinänsä merkittävänä. Sopimuksen määräykset velvoittavat sopimusvaltiot hävittämään määräajassa kaikki olemassa olevat kemialliset aseensa ja niiden tuotantolaitokset. Se sisältää myös yksityiskohtaiset määräykset sopimuksen täytäntöönpanon valvonnasta. Sopimuksella perustetaan Kemiallisten aseiden kieltöjärjestö, jonka päämaja sijaitsee Haagissa Alankomaissa.

Hallituksen esityksessä myönnetään, että kemiallisten aseiden käyttöä esimerkiksi terrorismissa ei voida täysin sulkea pois. Valiokunta katsoo, ettei tutkimusta kemiallisilta aseilta suojautumiseksi ole syytä lopettaa, joskin resurssit voidaan ajan myötä kohdentaa uudelleen. Suojautumiskyky on edelleen paras tapa vähentää hokutusta sopimusrikkomuksiin.

Samoin hallitus toteaa esityksessään, että yleissopimuksen veloitteet eivät koske meriin ennen 1 päivää tammikuuta 1985 upotettuja kemiallisia aseita. Suomelle ympäristövaikutuksia voi koitua Itämereen heti toisen maailmansodan jälkeen upotetuista kemiallisista aseista. Saadun selvityksen mukaan Itämereen upotettuja kemiallisia aseita käsitellyt Helsingin komission työryhmä on päätenyt siihen, ettei upotettuja aseita ole tarkoituksenmukaista nostaa. Puolustusvaliokunta katsoo, että upotettujen aseiden mahdolliset ympäristövaikutukset on selvitettävä perusteellisesti.

Valiokunta edellyttää, että sekä pohjoismaisella että Itämeren valtioiden laajemmalla yhteistyöllä huolehditaan siitä, että Itämereen upotetuista kemiallisista aseista mahdollisesti koituvat ympäristöhaitat voidaan torjua.

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lamminen, varapuheenjohtaja Laakso, jäsenet von Bell,

Kasurinen, Laitinen, Laivoranta, Lindqvist, A. Ojala, Pykäläinen, Rimmi, Seivästö ja Vihriälä.
